

قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور در چارچوب قانون برنامه ششم توسعه و هم‌راستا با سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور، اسناد توسعه فرابخشی، بخشی و استانی، سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و همچنین در چارچوب سیاست‌های کلان کشور و بخشنامه بودجه تهیه، تدوین و تصویب شد.

۱۱-۱- کلیات بودجه

طبق بند (الف) تبصره ۱ قانون بودجه سال ۱۴۰۲، در این سال سهم شرکت ملی نفت ایران از محل کل صادرات نفت (نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی)، ۱۴/۵ درصد تعیین شد. همچنین، سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی، ۴۲/۰ درصد تعیین گردید. سهم دولت (با احتساب سهم مناطق نفت‌خیز و کمتر توسعه‌یافته) از محل صادرات نفت معادل ۴۳/۵ درصد تعیین شد.

براساس قانون بودجه سال ۱۴۰۲ و اصلاحات آن، ارقام مصوب منابع و مصارف بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدها و پرداخت‌های اختصاصی)^(۱) مبلغ ۲۳۸۸۸/۷ هزار میلیارد ریال بود.

طبق قانون بودجه سال ۱۴۰۲، مجموع درآمدهای مصوب شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای بودجه عمومی دولت و پرداخت‌های هزینه‌ای مصوب به ترتیب معادل ۱۰۵۴۰/۸ و ۱۷۳۹۱/۶ هزار میلیارد ریال بود. در نتیجه، تراز عملیاتی مصوب با ۶۸۵۰/۸ هزار میلیارد ریال کسری مواجه شد. همچنین، منابع

مصوب از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و پرداخت بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به ترتیب ۸۵۲۲/۵ و ۴۳۶۶/۸ هزار میلیارد ریال بود. بدین ترتیب، تراز عملیاتی و سرمایه‌ای مصوب (مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای مصوب) با ۲۶۹۵/۱ هزار میلیارد ریال کسری مواجه شد. طبق قانون، مقرر شد، کسری مزبور از محل خالص واگذاری دارایی‌های مالی (مازاد) که بخش عمده آن وصولی از محل فروش انواع اوراق مالی اسلامی و استفاده از صندوق توسعه ملی است، تامین مالی شود.

ترکیب منابع بودجه مصوب دولت در سال ۱۴۰۲ شامل ۴۴/۱ درصد از محل درآمدها، ۳۵/۷ درصد از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و ۲۰/۲ درصد از محل واگذاری دارایی‌های مالی بود. ترکیب مصارف بودجه مصوب دولت نیز در این سال شامل ۷۲/۸ درصد بابت پرداخت‌های هزینه‌ای، ۱۸/۳ درصد بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۸/۹ درصد بابت تملک دارایی‌های مالی بود.

ارقام عملکرد^(۲) بودجه عمومی دولت در سال مورد بررسی نشان می‌دهد که منابع بودجه عمومی دولت به ترتیب ۴۹/۵ درصد از محل درآمدها، ۲۲/۱ درصد از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و ۲۸/۴ درصد از محل واگذاری دارایی‌های مالی تامین شد. ترکیب مصارف بودجه نیز معادل ۷۵/۹ درصد بابت پرداخت‌های هزینه‌ای، ۱۳/۵ درصد بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، ۸/۹ درصد بابت تملک دارایی‌های مالی و ۱/۶ درصد بابت پرداخت‌های قانونی تکالیف قانون بودجه سال مورد بررسی تحقق یافت.

۱- در این فصل بررسی منابع و مصارف بودجه عمومی دولت (مصوب و عملکرد) بدون احتساب درآمدها و پرداخت‌های اختصاصی می‌باشند.

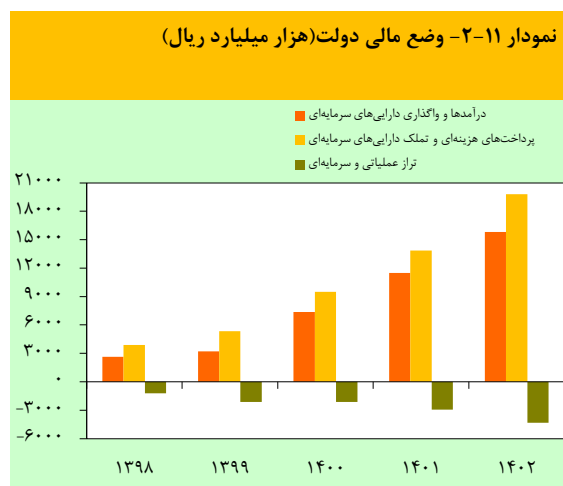
۲- در این فصل هر جا عبارت «مصوب» قید نشده باشد، منظور عملکرد دولت می‌باشد.

جدول ۱۱-۱ منابع و مصارف بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدها و هزینه‌های اختصاصی) (هزار میلیارد ریال - درصد)

مصوب		درصد	سهم از کل		درصد	عملکرد		درصد	سهم از کل	
۱۴۰۲	۱۴۰۱		تغییر	۱۴۰۲		۱۴۰۱	تغییر		۱۴۰۲	۱۴۰۱
۲۳۸۸۸/۷	۱۵۷۷۳/۴	۵۱/۴	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۵۱/۴	۲۳۱۰۷/۰	۱۵۸۲۰/۷	۳۹/۷	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
۶۷۱۶/۰	۱۰۵۴۰/۸	۵۷/۰	۴۲/۶	۴۴/۱	۵۷/۰	۶۹۶۳/۵	۱۰۹۵۰/۳	۵۷/۳	۴۴/۰	۴۹/۵
۵۵۴۸/۸	۸۵۲۲/۵	۵۳/۶	۳۵/۲	۳۵/۷	۵۳/۶	۴۵۰۷/۷	۴۸۷۵/۵	۸/۲	۲۸/۵	۲۲/۱
۳۵۰۸/۶	۴۸۲۵/۳	۳۷/۵	۲۲/۲	۲۰/۲	۳۷/۵	۴۳۴۹/۴	۶۲۸۱/۲	۴۴/۴	۲۷/۵	۲۸/۴
۲۳۸۸۸/۷	۱۵۷۷۳/۴	۵۱/۴	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۵۱/۴	۲۳۱۰۷/۰	۱۵۸۲۰/۷	۳۹/۷	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
۱۱۴۴۹/۸	۱۷۳۹۱/۶	۵۱/۹	۷۲/۶	۷۲/۸	۵۱/۹	۱۱۳۱۱/۴	۱۶۷۸۸/۷	۴۸/۴	۷۱/۵	۷۵/۹
۲۹۷۳/۵	۴۳۶۶/۸	۴۶/۹	۱۸/۹	۱۸/۳	۴۶/۹	۲۵۴۹/۳	۲۹۹۴/۶	۱۷/۵	۱۶/۱	۱۳/۵
۱۳۵۰/۱	۲۱۳۰/۲	۵۷/۸	۸/۶	۸/۹	۵۷/۸	۱۳۹۸/۷	۱۹۶۳/۷	۴۰/۴	۸/۸	۸/۹
پرونده های قانونی بابت تکالیف قانون										
۰/۰	۰/۰	۰	۰/۰	۰/۰	۰	۵۶۱/۳	۳۶۰/۰	-۳۵/۹	۳/۵	۱/۶
بودجه دولت										

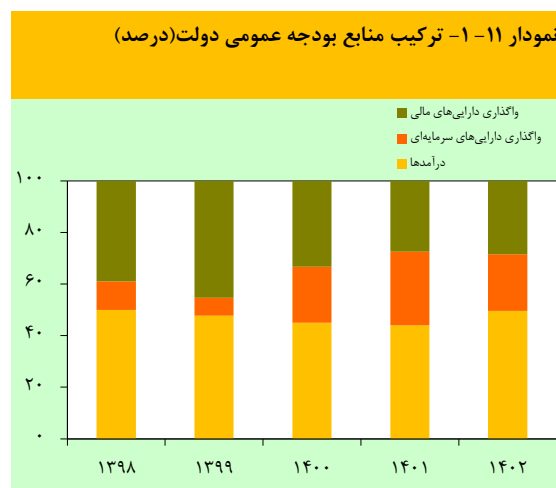
ماخذ: قوانین بودجه سنواتی و وزارت امور اقتصادی و دارایی

مصوب معادل ۹۶/۵ درصد تحقق یافت. بدین ترتیب، براساس عملکرد درآمدها و پرداخت‌های هزینه‌ای و قانونی تکالیف بودجه‌ای دولت در سال ۱۴۰۲، تراز عملیاتی بودجه عمومی دولت حدود ۶۱۹۸/۴ هزار میلیارد ریال کسری داشت.

در سال ۱۴۰۲، دریافتی‌های دولت از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای شامل منابع حاصل از فروش نفت خام و میعانات گازی، منابع حاصل از فروش اموال منقول و غیر منقول و واگذاری طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مبلغ ۴۸۷۵/۵ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب ۵۷/۲ درصد تحقق و در مقایسه با رقم سال قبل از آن معادل ۸/۲ درصد افزایش داشت. در این سال، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی)

در سال ۱۴۰۲، درآمدهای دولت شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدها به ۱۰۹۵۰/۳ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم مصوب، ۳/۹ درصد مزاد تحقق داشت. مبلغ مذکور در مقایسه با رقم سال ۱۴۰۱ به میزان ۵۷/۳ درصد افزایش داشت. از مجموع درآمدهای مذکور، مبلغ ۸۶۶۹/۴ هزار میلیارد ریال از محل درآمدهای مالیاتی و مبلغ ۲۲۸۱/۰ هزار میلیارد ریال از محل سایر درآمدهای دولت حاصل شد.

پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری) دولت در سال ۱۴۰۲ به ۱۶۷۸۸/۷ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم سال قبل از آن به میزان ۴۸/۴ درصد رشد و در مقایسه با رقم بودجه

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۴۰۲

مبلغ ۲۹۹۴/۶ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل از آن حدود ۱۷/۵ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۳۱/۴ درصد عدم تحقق داشت. بدین ترتیب، خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۴۰۲ معادل ۱۸۸۰/۹ هزار میلیارد ریال بود.

(هزار میلیارد ریال) جدول ۱۱-۲- وضع مالی دولت (به استثنای درآمدها و پرداخت‌های اختصاصی)

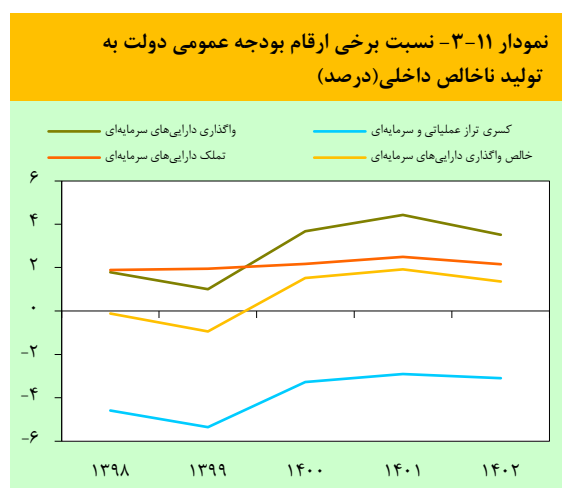
تغییر (درصد)	سال				
	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰
درآمدها	۵۷/۳	۴۰/۲	۱۰۹۵۰/۳	۶۹۶۳/۵	۴۹۶۵/۸
درآمدهای مالیاتی	۶۳/۱	۶۳/۱	۸۶۶۹/۴	۵۳۱۳/۹	۳۲۵۸/۶
سایر درآمدها	۳۸/۳	-۳/۴	۲۲۸۱/۰	۱۶۴۹/۶	۱۷۰۷/۲
پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری)	۴۸/۴	۳۹/۸	۱۶۷۸۸/۷	۱۱۳۱۱/۴	۸۰۹۱/۸
پرداخت‌های قانونی بابت تکالیف قانون بودجه	-۳۵/۹	۰	۳۶۰/۰	۵۶۱/۳	۰/۰
تراز عملیاتی	۲۶/۳	۵۷/۰	-۶۱۹۸/۴	-۴۹۰۹/۱	-۳۱۲۶/۰
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۸/۲	۸۷/۸	۴۸۷۵/۵	۴۵۰۷/۷	۲۴۰۰/۳
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی)	۱۷/۵	۸۰/۹	۲۹۹۴/۶	۲۵۴۹/۳	۱۴۰۹/۰
خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	-۴/۰	۹۷/۶	۱۸۸۰/۹	۱۹۵۸/۳	۹۹۱/۳
تراز عملیاتی و سرمایه‌ای	۴۶/۳	۳۸/۲	-۴۳۱۷/۵	-۲۹۵۰/۸	-۲۱۳۴/۸

نسبت به تولید ناخالص داخلی

تغییر (واحد درصد)	درصد				
	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۲	▲۱۴۰۱	▲۱۴۰۰
درآمدها	۰/۶	-۰/۸	۷/۰	۶/۴	۷/۲
درآمدهای مالیاتی	۰/۶	۰/۲	۵/۵	۴/۹	۴/۷
سایر درآمدها	-۰/۱	-۰/۹	۱/۵	۱/۵	۲/۵
پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری)	۰/۳	-۱/۳	۱۰/۷	۱۰/۴	۱۱/۷
تراز عملیاتی	۰/۶	۰/۰	-۳/۹	-۴/۵	-۴/۵
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	-۱/۰	۰/۷	۳/۱	۴/۱	۳/۵
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی)	-۰/۴	۰/۳	۱/۹	۲/۳	۲/۰
خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	-۰/۶	۰/۴	۱/۲	۱/۸	۱/۴
تراز عملیاتی و سرمایه‌ای	۰/۰	۰/۴	-۲/۷	-۲/۷	-۳/۱

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی

همراه شد و کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای از این محل تامین مالی گردید.

با توجه به عملکرد درآمدها، پرداخت‌های هزینه‌ای، واگذاری و تملك دارایی‌های سرمایه‌ای، تراز عملیاتی و سرمایه‌ای (مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای) در سال ۱۴۰۲ با ۴۳۱۷/۵ هزار میلیارد ریال کسری مواجه شد که در مقایسه با رقم سال قبل از آن معادل ۴۶/۳ درصد افزایش داشت. در این سال، کسری بودجه محقق شده در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۶۰/۲ درصد بیشتر بود. در سال مورد بررسی، واگذاری دارایی‌های مالی معادل ۶۲۸۱/۲ هزار میلیارد ریال و تملك دارایی‌های مالی معادل ۱۹۶۳/۷ هزار میلیارد ریال بود و در نتیجه، خالص واگذاری دارایی‌های مالی با ۴۳۱۷/۵ هزار میلیارد ریال مازاد

۱۱-۲-۱-۱- درآمد‌های دولت

۱۱-۲-۱-۱-۱- مالیات

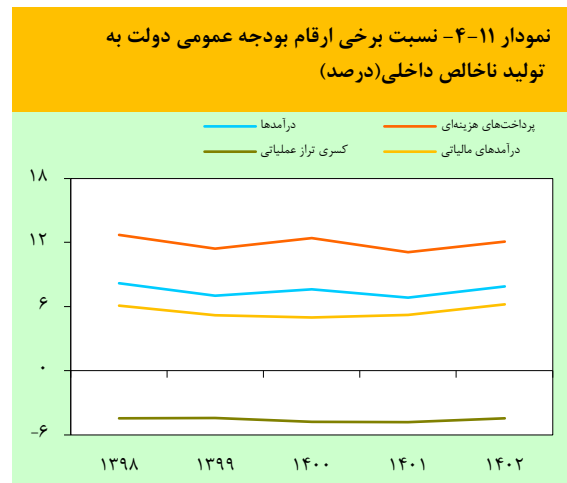
وصولی مالیات بر درآمد در سال ۱۴۰۲ معادل ۱۴۱۴/۹ هزار میلیارد ریال شامل مالیات حقوق (۸۰۸/۶ هزار میلیارد ریال)، مشاغل (۵۱۶/۴ هزار میلیارد ریال)، مستغلات (۸۲/۴ هزار میلیارد ریال) و سایر (۷/۶ هزار میلیارد ریال) بود که در مقایسه با رقم سال قبل از آن به میزان ۶۶/۱ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۲۴/۱ درصد مازاد تحقق داشت. معادل ۹/۳ درصد از درآمد‌های مالیاتی دولت در سال ۱۴۰۲، مالیات حقوق کارکنان بخش عمومی و خصوصی بود که نسبت به سال ۱۴۰۱ با ۵۲/۴ درصد افزایش همراه بود. همچنین در سال مورد بررسی، مالیات بر ثروت شامل مالیات بر ارث، نقل و انتقالات سرقفلی، حق تمبر و اوراق بهادار و سایر ۲۸۶/۳ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال ۱۴۰۱ معادل ۴۸/۴ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۲۳/۲ درصد عدم تحقق داشت.

در میان اجزای مالیات‌های غیر مستقیم، وصولی مالیات بر واردات مبلغ ۸۹۷/۵ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل از آن به میزان ۵۱/۹ درصد افزایش و در مقایسه با رقم بودجه مصوب ۳۸/۳ درصد عدم تحقق داشت.

عملکرد مالیات بر کالاهای و خدمات در سال ۱۴۰۲ معادل ۲۹۴۰/۹ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال ۱۴۰۱ معادل ۶۵/۰ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۹۶/۷ درصد تحقق یافت. ردیف درآمدی مالیات بر ارزش افزوده با رشد ۵۵/۹ درصدی، دلیل عمده رشد مالیات بر کالا و خدمات در سال ۱۴۰۲ نسبت به سال قبل از آن بود.

در این سال سرفصل‌های «مالیات بر اشخاص حقوقی غیر دولتی» و «مالیات بر ارزش افزوده» به ترتیب بالاترین

در سال ۱۴۰۲، مجموع درآمد‌های مالیاتی دولت شامل مالیات‌های مستقیم و غیر مستقیم معادل ۸۶۶۹/۴ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل از آن معادل ۶۳/۱ درصد افزایش داشت. درآمد‌های مذکور در سال ۱۴۰۲ در مقایسه با رقم مصوب بودجه معادل ۹۶/۹ درصد تحقق یافت. از مجموع درآمد‌های مالیاتی، ۴۸۳۰/۹ هزار میلیارد ریال (۵۵/۷ درصد) از محل مالیات‌های مستقیم و ۳۸۳۸/۴ هزار میلیارد ریال (۴۴/۳ درصد) از محل مالیات‌های غیر مستقیم وصول شد که در مقایسه با ارقام سال ۱۴۰۱ به ترتیب ۶۴/۳ و ۶۱/۷ درصد افزایش یافتند.

در سال مورد بررسی، در میان اجزای مالیات‌های مستقیم، وصولی مالیات اشخاص حقوقی (شامل اشخاص حقوقی دولتی و غیر دولتی و مالیات نهادها و بنیادهای انقلاب اسلامی) معادل ۳۱۲۹/۷ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال ۱۴۰۱ به میزان ۶۵/۱ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه، ۶/۶ درصد مازاد تحقق داشت.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۴۰۲

۱۴۰۲، با ۵/۶ واحد درصد افزایش به ۳۹/۲ درصد رسید. همچنین، نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی از ۵/۲ درصد در سال ۱۴۰۱ به ۶/۲ درصد در سال ۱۴۰۲ افزایش یافت.

سهم (۲۹/۲ و ۲۱/۹ درصد) از کل درآمدهای مالیاتی دولت را به خود اختصاص دادند. سهم درآمدهای مالیاتی از کل منابع بودجه عمومی دولت از ۲۹/۵ درصد در سال ۱۴۰۰ با ۴/۱ واحد درصد افزایش در سال ۱۴۰۱ به ۳۳/۶ درصد و در سال

کادر شماره ۱- معافیت مالیاتی در سال ۱۴۰۲

طبق جزء ۱ بند (و) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، سقف معافیت مالیاتی درآمد سالانه مشمول مالیات حقوق موضوع ماده ۸۴ قانون مالیات‌های مستقیم در سال ۱۴۰۲، مبلغ ۱۲۰۰ میلیون ریال تعیین شد.

۱۱-۲-۲- سایر درآمدها

تحقق داشت. در سال مورد بررسی، درآمدهای حاصل از فروش کالاها و خدمات به ۳۰۲/۲ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال ۱۴۰۱ معادل ۳۳/۵ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه، ۱۶/۲ درصد مازاد تحقق داشت. درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات در سال ۱۴۰۲ به ۱۷۱/۹ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل از آن با ۷۰/۱ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه، ۱۱۳/۹ درصد مازاد تحقق داشت. درآمدهای متفرقه به ۵۰۲/۳ هزار میلیارد ریال رسید که نسبت به سال قبل از آن ۶۰/۲ درصد افزایش یافت و نسبت به رقم مصوب بودجه، ۱۳۸/۷ درصد مازاد تحقق داشت.

در سال ۱۴۰۲، سایر درآمدهای دولت شامل درآمدهای حاصل از مالکیت دولت، درآمدهای حاصل از فروش کالاها و خدمات، درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات و درآمدهای متفرقه مبلغ ۲۲۸۱/۰ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل از آن معادل ۳۸/۳ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه، ۴۲/۹ درصد مازاد تحقق داشت. بررسی اجزای سرفصل سایر درآمدها نشان می‌دهد که در سال مورد بررسی، درآمدهای حاصل از مالکیت دولت به ۱۳۰۴/۵ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم سال قبل از آن به میزان ۲۹/۳ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه، ۲۴/۸ درصد مازاد

جدول ۱۱-۳- منابع بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی)

(هزار میلیارد ریال)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال			
	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۰	۱۴۰۱
درآمدها	۴۹/۵	۴۴/۰	۵۷/۳	۴۰/۲	۱۰۹۵/۳	۶۹۶۳/۵
درآمدهای مالیاتی	۳۹/۲	۳۳/۶	۶۳/۱	۶۳/۱	۸۶۶۹/۴	۵۳۱۳/۹
سایر درآمدها	۱۰/۳	۱۰/۴	۳۸/۳	-۳/۴	۲۲۸۱/۰	۱۶۴۹/۶
واگذاری‌داری‌های سرمایه‌ای	۲۲/۱	۲۸/۵	۸/۲	۸۷/۸	۴۸۷۵/۵	۴۵۰۷/۷
واگذاری‌داری‌های مالی	۲۸/۴	۲۷/۵	۴۴/۴	۱۸/۲	۶۲۸۱/۲	۴۳۴۹/۴
جمع کل منابع	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۹/۷	۴۳/۲	۲۲۱۰۷/۰	۱۵۸۲۰/۷

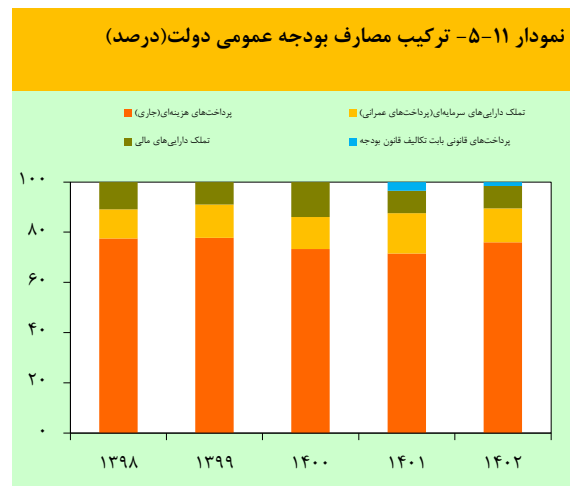
ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی

کادر شماره ۲- منابع و مصارف قانون هدفمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۲ (تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور)

در اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵، به دولت این اجازه داده شد تا ردیف‌های یارانه‌ای این قانون را با استفاده از انواع روش‌های پرداخت نقدی و غیر نقدی در میان خانوارهای هدف و نیازمند، توزیع و همچنین برای ارایه خدمات حمایتی و کمک به بخش تولید اقدام نماید. طبق جدول شماره ۱۴ (منابع و مصارف تبصره ۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۲، دولت موظف است در این سال، منبع یارانه‌ای مذکور را به شرح زیر هزینه نماید: ۳۱۵۰/۰ هزار میلیارد ریال جهت پرداخت یارانه نقدی و اجرای طرح معیشتی خانوارها، ۴۵۰/۰ هزار میلیارد ریال پرداخت مستمری خانوارهای تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور و کمیته امداد امام خمینی(ره)، ۵۶۰/۰ هزار میلیارد ریال بابت یارانه نان، ۶۹۰/۰ هزار میلیارد ریال بابت مابه‌التفاوت نرخ ارز دارو، ۴۸۵/۳ هزار میلیارد ریال بابت عوارض و مالیات ارزش افزوده فرآورده‌های نفتی و گاز طبیعی و ایفای تعهدات سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها با اولویت جزء ۲ بند (الف) تبصره ۱۸ این قانون و ۱۲۶۳/۱ هزار میلیارد ریال بابت هزینه تولید، انتقال، برق‌دار کردن چاه‌های کشاورزی و تامین سوخت لازم برای چاه‌های کشاورزی و ماشین‌آلات کشاورزی، توزیع و فروش فرآورده‌های نفتی و گاز طبیعی و بازپرداخت ایفای تعهدات طرح‌های صرفه‌جویی ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور را صرف سایر مصارف مندرج در جدول شماره ۱۴ (منابع و مصارف تبصره ۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ نماید.

قبل از آن معادل ۴۸/۴ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۹۶/۵ درصد تحقق یافت. سهم پرداخت‌های هزینه‌ای از مجموع مصارف دولت در سال ۱۴۰۲ معادل ۷۵/۹ درصد بود که در مقایسه با نسبت مزبور در سال ۱۴۰۱ (سهم ۷۱/۵ درصدی) به میزان ۴/۴ واحد درصد افزایش یافت.

از مجموع پرداخت‌های هزینه‌ای دولت در سال مورد بررسی، ۱۶۳۷۷/۲ هزار میلیارد ریال (۹۷/۵ درصد) بابت پرداخت‌های هزینه‌ای ملی شامل پرداخت‌های ردیف‌های اعتبارات هزینه - ملی - مستقر در مرکز و استان‌ها، اعتبارات ابلاغی (ردیف‌ها و تبصره‌ها)، درآمد - هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی، پرداخت یارانه کالاهای اساسی، حقوق کارکنان، پرداخت اعتبار سایر صندوق‌های بازنشستگی کشوری و تامین اجتماعی

۱۱-۲-۲- پرداخت‌های هزینه‌ای

در سال ۱۴۰۲، پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری) دولت معادل ۱۶۷۸۸/۷ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۴۰۲

۱/۳ درصد (۶۲/۳ هزار میلیارد ریال) از محل منابع حاصل از فروش اموال منقول و غیر منقول و واگذاری طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بود. رقم عملکرد واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۴۰۲ نسبت به رقم مصوب بودجه ۵۷/۲ درصد تحقق داشت که عدم تحقق این ردیف ناشی از عدم تحقق ۳۵/۳ درصدی ردیف منابع حاصل از نفت خام و میعانات گازی بود. همچنین، رقم عملکرد منابع حاصل از نفت خام و میعانات گازی در سال ۱۴۰۲ نسبت به سال قبل از آن به میزان ۸/۳ درصد افزایش یافت.

۱۱-۳-۲- تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

(پرداخت‌های عمرانی)

در سال ۱۴۰۲، پرداخت بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی) به میزان ۲۹۹۴/۶ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل از آن معادل ۱۷/۵ درصد افزایش و نسبت به رقم مصوب، ۶۸/۶ درصد تحقق داشت. از مجموع پرداخت‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، ۲۶۳۲/۶ هزار میلیارد ریال (۸۷/۹ درصد) بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و ۳۶۲/۰ هزار میلیارد ریال (۱۲/۱ درصد) بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی بود. معادل ۳۸/۱ درصد از کل پرداخت‌های عمرانی در سال ۱۴۰۲ از طریق واگذاری اوراق مالی اسلامی شامل اسناد خزانه اسلامی بود.

در سال مورد بررسی، با توجه به ارقام واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای که به ترتیب معادل ۴۸۷۵/۵ و ۲۹۹۴/۶ هزار میلیارد ریال بود، خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای به ۱۸۸۰/۹ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم سال ۱۴۰۱ با کاهش ۴/۰ درصدی همراه بود، همچنین در مقایسه با رقم مصوب بودجه با ۵۴/۷ درصد عدم تحقق مواجه شد.

لشکری و سایر موارد و ۴۱۱/۵ هزار میلیارد ریال (۲/۵ درصد) بابت پرداخت‌های هزینه‌ای استانی بود.

براساس آمار وزارت امور اقتصادی و دارایی، مجموع یارانه پرداختی کالاهای اساسی^(۱) در سال ۱۴۰۲ با ۶۶۳/۳ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۵۱/۴ هزار میلیارد ریال رسید. در سال مذکور، نسبت یارانه پرداختی دولت در چارچوب سرفصل مذکور به تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری حدود صفر درصد می‌باشد.

۱۱-۲-۳- تراز عملیاتی بودجه عمومی دولت

در سال ۱۴۰۲، عملکرد بودجه عمومی دولت از نظر درآمدها، پرداخت‌های هزینه‌ای و پرداخت‌های قانونی تکالیف بودجه‌ای دولت به ترتیب معادل ۱۰۹۵۰/۳، ۱۶۷۸۸/۷ و ۳۶۰/۰ هزار میلیارد ریال بود. بدین ترتیب، تراز عملیاتی بودجه عمومی ۶۱۹۸/۴ هزار میلیارد ریال کسری داشت که نسبت به رقم کسری تراز عملیاتی سال ۱۴۰۱ معادل ۲۶/۳ درصد افزایش نشان می‌دهد. رقم کسری تراز عملیاتی محقق شده نسبت به رقم پیش‌بینی شده در بودجه مصوب ۹/۵ درصد کمتر بود.

۱۱-۳-۱- واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

۱۱-۳-۱-۱- واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای

در سال ۱۴۰۲، مبلغ ۴۸۷۵/۵ هزار میلیارد ریال از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای به خزانه واریز شد که در مقایسه با رقم سال قبل از آن معادل ۸/۲ درصد افزایش داشت. از کل رقم مذکور، معادل ۹۸/۷ درصد (۴۸۱۳/۲ هزار میلیارد ریال) از محل منابع حاصل از نفت خام و میعانات گازی و معادل

۱- شامل یارانه انواع کالاها و خدمات می‌باشد و یارانه انرژی پرداختی به صورت نقدی به خانوارها را شامل نمی‌شود.

(هزار میلیارد ریال)

جدول ۱۱-۴- مصارف بودجه عمومی دولت

سهام (درصد)		درصد تغییر		سال			
۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	
۷۵/۹	۷۱/۵	۴۸/۴	۳۹/۸	۱۶۷۸۸/۷	۱۱۳۱۱/۴	۸۰۹۱/۸	پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری)
۱۳/۵	۱۶/۱	۱۷/۵	۸۰/۹	۲۹۹۴/۶	۲۵۴۹/۳	۱۴۰۹/۰	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی)
۸/۹	۸/۸	۴۰/۴	-۹/۴	۱۹۶۳/۷	۱۳۹۸/۷	۱۵۴۴/۱	تملك دارایی‌های مالی
۱/۶	۳/۵	-۳۵/۹	۰	۳۶۰/۰	۵۶۱/۳	۰/۰	پرداخت‌های قانونی بابت تکالیف قانون بودجه دولت
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۹/۷	۴۳/۲	۲۲۱۰۷/۰	۱۵۸۲۰/۷	۱۱۰۴۴/۹	جمع کل مصارف

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی

مصوب بودجه سال ۱۴۰۲، مبلغ ۳۳۳۵/۳ هزار میلیارد ریال از محل فروش انواع اوراق مالی اسلامی پیش‌بینی شده بود که این ردیف عملکرد ۳۲۲۸/۳ هزار میلیارد ریالی را ثبت نمود. فروش انواع اوراق مالی اسلامی در مقایسه با رقم سال ۱۴۰۱ حدود ۱۰۷/۸ درصد افزایش و معادل ۳/۲ درصد عدم تحقق داشت.

۱۱-۴-۲- تملك دارایی‌های مالی

در سال ۱۴۰۲، تملك دارایی‌های مالی مبلغ ۱۹۶۳/۷ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل از آن حدود ۴۰/۴ درصد افزایش و در مقایسه با رقم بودجه مصوب ۹۲/۲ درصد تحقق داشت.

۱۱-۴-۳- خالص واگذاری دارایی‌های مالی

با توجه به ارقام واگذاری و تملك دارایی‌های مالی به ترتیب به میزان ۶۲۸۱/۲ و ۱۹۶۳/۷ هزار میلیارد ریال، خالص واگذاری دارایی‌های مالی در سال ۱۴۰۲ مبلغ ۴۳۱۷/۵ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال ۱۴۰۱ به میزان ۴۶/۳ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۶۰/۲ درصد بیشتر تحقق یافت. رقم مزبور برای تامین کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای استفاده شد.

۱۱-۳-۳- تراز عملیاتی و سرمایه‌ای بودجه عمومی دولت

در سال ۱۴۰۲، تراز عملیاتی و سرمایه‌ای (مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای) با ۴۳۱۷/۵ هزار میلیارد ریال کسری مواجه شد که نسبت به رقم مصوب بودجه معادل ۶۰/۲ درصد بیشتر تحقق یافت و در مقایسه با رقم کسری سال ۱۴۰۱ حدود ۴۶/۳ درصد افزایش یافت. کسری مزبور از محل خالص واگذاری دارایی‌های مالی تامین شد. در این سال، نسبت کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای دولت به تولید ناخالص داخلی براساس سال پایه ۱۴۰۰ بدون تغییر ۲/۷ درصد باقی ماند.

۱۱-۴-۴- واگذاری و تملك دارایی‌های مالی

۱۱-۴-۱- واگذاری دارایی‌های مالی

در سال ۱۴۰۲، واگذاری دارایی‌های مالی که ۱۰۰/۰ درصد آن از محل منابع داخلی تامین شد، معادل مبلغ ۶۲۸۱/۲ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل از آن حدود ۴۴/۴ درصد افزایش و در مقایسه با رقم بودجه مصوب ۳۰/۲ درصد مازاد تحقق داشت. شایان ذکر است، ردیف منابع حاصل از استفاده از صندوق توسعه ملی با سهم ۲۷/۶ درصد، عملکردی معادل ۱۷۳۲/۰ هزار میلیارد ریال داشت. همچنین طبق ارقام